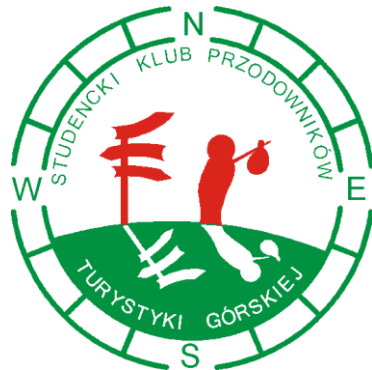

Historia Turystyki

Rafał Kwatek

**Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej Koło nr 23
przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie**

Dlaczego warto mówić o historii turystyki ?

źródło:
www.nieznanetatry.pl

**Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie**

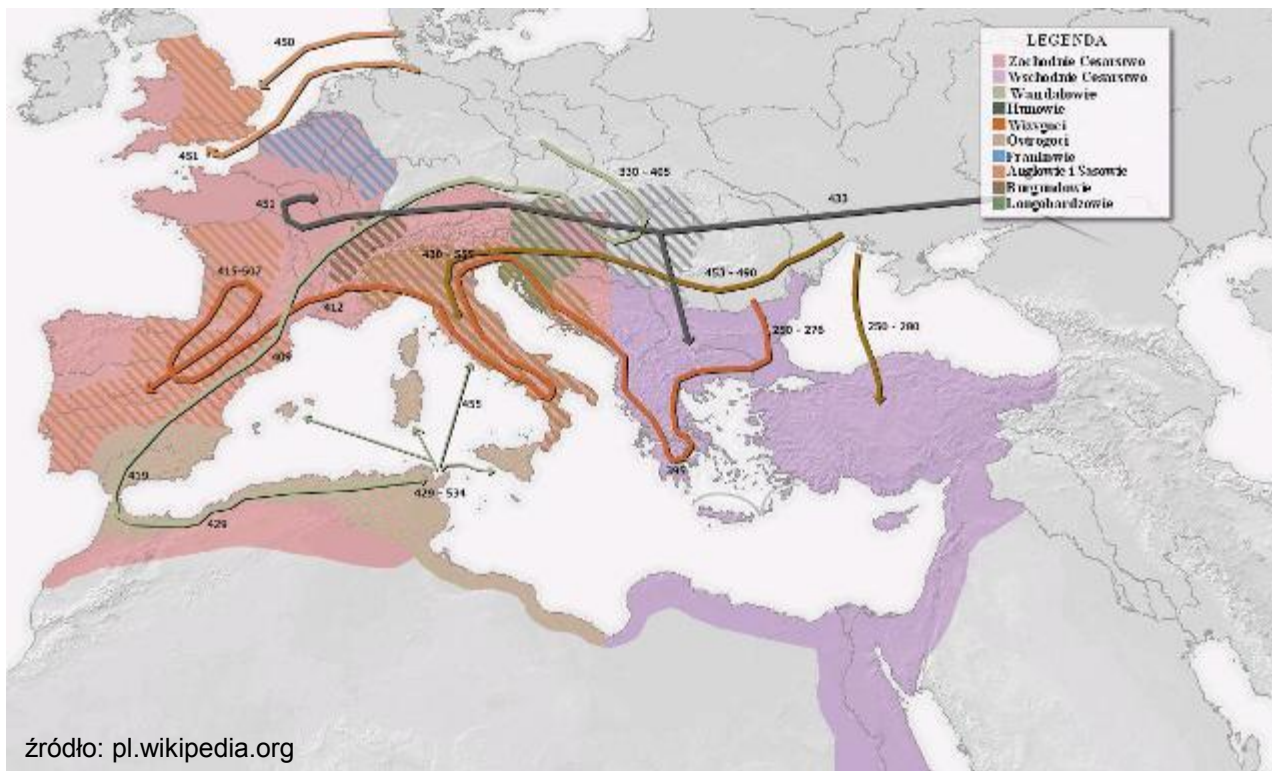
Początki turystyki

**Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie**

Początki turystyki

- Wędrowki ludów

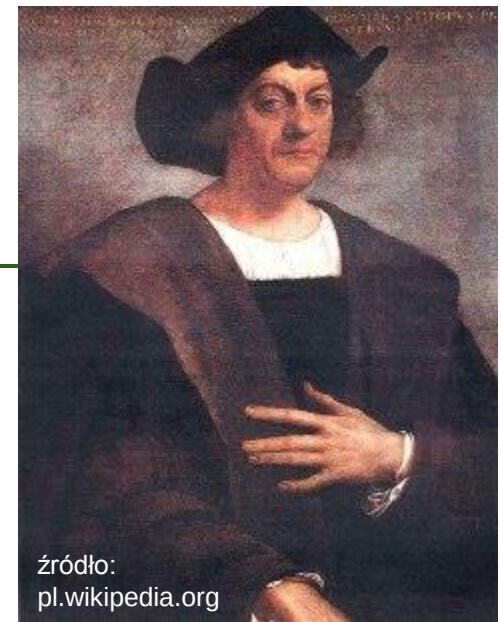
źródło: pl.wikipedia.org

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Początki turystyki

- Podróżnicy od starożytności poprzez Kolumba i migrację wołoską

źródło:
pl.wikipedia.org

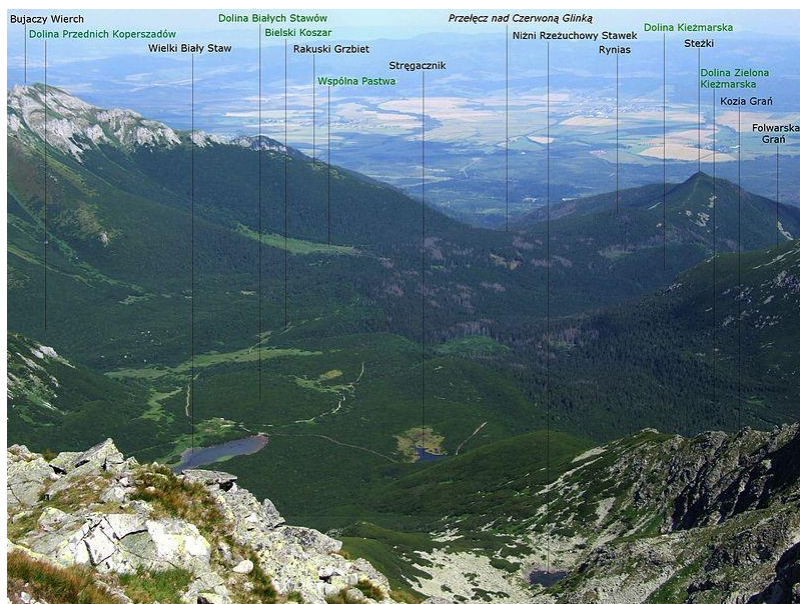
źródło: pl.wikipedia.org

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Początki turystyki

- Pierwsza udokumentowana wycieczka turystyczna w Tatry – **Beata Łaska z Kościeliskich** w rok **1565**

Dolina Kiežmarska
źródło: pl.wikipedia.org

źródło: pl.wikipedia.org

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Początki turystyki

- Michał Kazimierz Radziwiłł i Teodor Billewicz – pierwsi polscy turyści na Śnieżce 1677 r.

źródło: pl.wikipedia.org

źródło: pl.wikipedia.org

**Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie**

Początki turystyki

- Przełom XVIII i XIX w. – podróże do uzdrowisk

źródło: bazawiedzy.chopin2010.pl

**Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie**

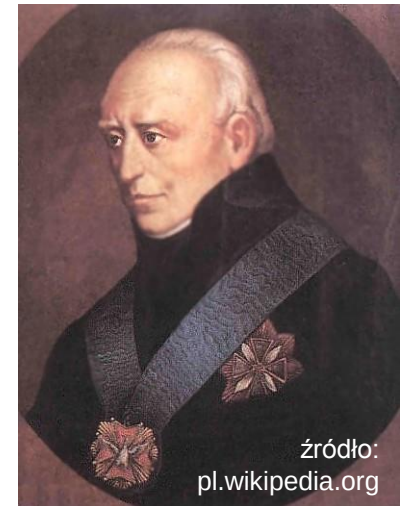
Stanisław Staszic

Prekursor turystyki

- **Stanisław Staszic (1755-1826)**
 - Podróże na Babią Górę
 - Pierwszy Polak, który wszedł na Łomnicę
 - Założyciel Towarzystwo Przyjaciół Nauk
 - *O ziemiorództwie Karpatów, innych gór i równin Polski* – 1805 r.
 - Schronisko w Morski Oku im. S. Staszica

źródło: pl.wikipedia.org

źródło:
pl.wikipedia.org

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Prekursorzy turystyki następca Staszica

- **Julian Ursyn Niemcewicz (1758-1841)**
pisarz, poeta, patriota,
działacz niepodległościowy
prezes Towarzystwa Przyjaciół Nauk,
Pamiętniki czasów moich

źródło:
pl.wikipedia.org

źródło: www.literatura.net.pl

źródło:
pl.wikipedia.org

źródło:
pl.wikipedia.org

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Prekursorzy Etnografia

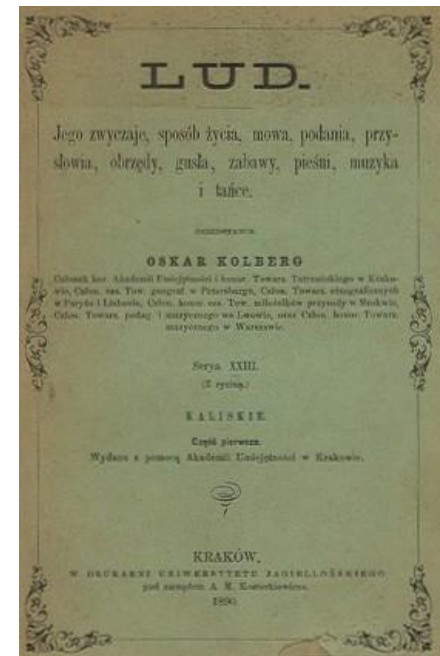
- **Oskar Kolberg (1814-1890)**
„Lud. Jego zwyczaje, sposób życia, mowa, podania, przysłowia, obrzędy, gusła, zabawy, pieśni, muzyka i tańce”

źródło:
pl.wikipedia.org

źródło:
www.przysucha.pl

źródło: pl.wikipedia.org

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Prekursorzy Geografia

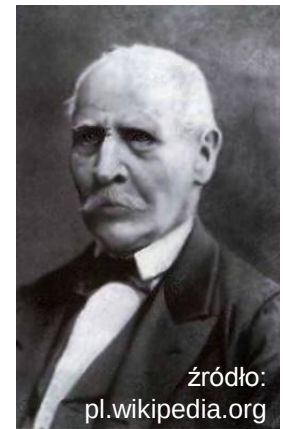

- **Ludwik Zejszner (1805-71)**
geolog, geograf, kartograf
i krajoznawca, prekursor
kartografii geologicznej w Polsce

źródło:
www.krakow.ptt.org.pl

- **Seweryn Goszczyński (1801-76)**
polski działacz społeczny, rewolucjonista,
pisarz i poeta polskiego romantyzmu
Dziennik podróży do Tatrów

źródło:
pl.wikipedia.org

Seweryn Goszczyński

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Prekursorzy Muzealnictwo

- **Izabela Czartoryska (1746-1835)**
pierwsze muzeum w Puławach 1805 r.

źródło: pl.wikipedia.org

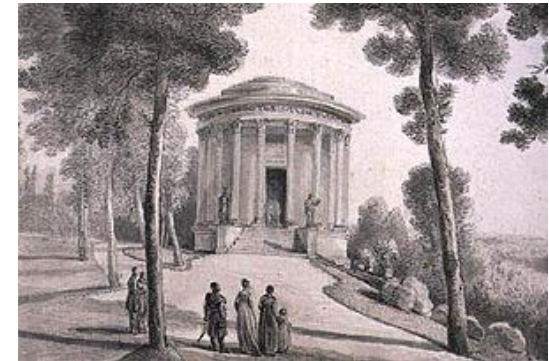
Domek Gotycki w Puławach
źródło: pl.wikipedia.org

źródło: pl.wikipedia.org

źródło: pl.wikipedia.org

Świątynia Sybilli w Puławach
źródło: pl.wikipedia.org

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Prekursorzy Ochrona przyrody

- **Eugeniusz Janota (1823-78)**
Maksymilian Nowicki (1826-90)
ustawowa ochroną kozic i świstaków – prawdopodobnie pierwszy na świecie tego typu akt prawny, uchwalony w 1868 roku

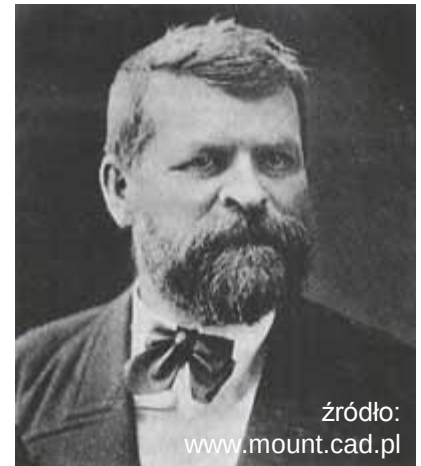
źródło:
www.muzeum.podhale.pl

źródło: pl.wikipedia.org

źródło: pl.wikipedia.org

źródło:
www.mount.cad.pl

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Prekursorzy turystyki następcy Staszica

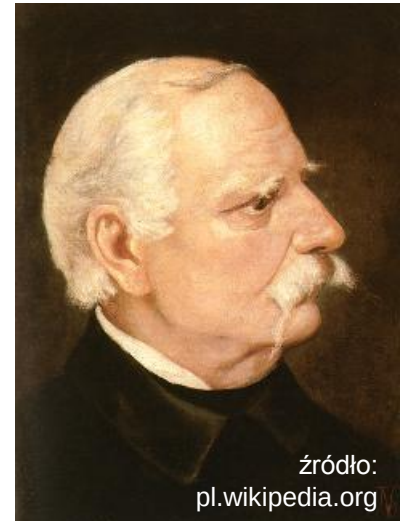
- **Wincenty Pol (1807-72)**
geograf, profesor UJ,
schronisko w Dolinie Roztoki im. W. Pola
*„Rzut oka na północne stoki Karpat
pod względem przyrodzenia”*

źródło: pl.wikipedia.org

źródło: pl.wikipedia.org

źródło:
pl.wikipedia.org

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Początki przewodnictwa górskiego – Sudety

- **Franz Pabel** (1773-1861) w 1813 uzyskał od króla Prus, Fryderyka Wilhelma III, zaszczytny certyfikat pierwszego w Prusach przewodnika turystycznego

źródło: pl.wikipedia.org

źródło: pl.wikipedia.org

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Polskie Towarzystwo Tatrzańskie

początki turystyki górskiej

**Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie**

Geneza powstania TT

Popularyzacja Zakopanego

źródło: pl.wikipedia.org

- 1848 r. – proboszczem Zakopanego zostaje ksiądz **Józef Stolarczyk**
– jeden z najlepszych taterników swojej epoki
- 1870 r. – wydanie Ilustrowanego Przewodnika do Tatr, Pienin i Szczawnic autorstwa **Walerego Eliasza-Radzikowskiego**

źródło: pl.wikipedia.org

źródło: pl.wikipedia.org

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Geneza powstania TT Chałubiński i Sabała

- **dr Tytus Chałubiński**
 - lekarz i przyrodnik
 - popularyzator Zakopanego oraz kultury góralskiej
 - nazywany „Odkrywcą Zakopanego”
 - zapoczątkował modę na wycieczki turystyczne
- **Jan Krzeptowski „Sabała”**
 - najbardziej znany gawędziarz góralski
 - przewodnik, muzykant i myśliwy

źródło: pl.wikipedia.org

źródło: pl.wikipedia.org

źródło: zywiecinfo.pl

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Geneza powstania TT

Powstanie innych organizacji

- W Anglii powstaje pierwszy na świecie klub górski „Alpine Club” – rok 1857

źródło: alpine-club.org.uk/

- Powstaje Węgierskie Towarzystwo Karpackie (Karpathenverein) – 1873 r.

źródło: zywiec.nfo.pl

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Założenie Galicyjskiego Towarzystwa Tatrzańskiego

- 3 lipca **1873 r.** – obiad u właściciela Zakopanego Ludwika Eichborna na cześć J. Szalaya właściciela Szczawnicy
 - w spotkaniu biorą udział m.in. J. Stolarczyk i T. Chałubiński
 - podczas spotkania **Felisk Pławiecki** przedstawia projekt utworzenia **Galicyjskiego Towarzystwa Tatrzańskiego**
- 19 marca **1874 r.** – zatwierdzenie statutu GTT
- 10 maja 1874 r. – pierwsze zebranie GTT

źródło: pl.wikipedia.org

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Nazwy Towarzystwa od GTT przez TT do PTT

- **1873 r.** – początkowo Towarzystwo w zarejestrowane jest jako **Galicyjskie Towarzystwo Tatrzańskie (GTT)**
- **1874 r.** – GTT zmienia nazwę na **Towarzystwo Tatrzańskie (TT)**
- **1920 r.** – po odzyskaniu niepodległości po I wojnie światowej TT zmienia nazwę na **Polskie Towarzystwo Tatrzańskie (PTT)**

źródło: kkraj.pttk.pl

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Towarzystwo Tatrzańskie

Statut

1. Badanie Karpat, a w szczególności Tatr i Pienin oraz rozpowszechnianie zebranych o nich wiadomości.
2. Zachęcanie do ich zwiedzania, ułatwienie przystępu do nich i pobytu turystom (a w szczególności swoim członkom) oraz badaczom i artystom udającym się do Karpat, Tatr i Pienin w celach naukowych i artystycznych.
3. Ochrona zwierząt halskich: kozicy i świstaka.
4. Wspieranie przemysłu górskiego wszelkiego rodzaju.

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Budowa schronisk tatrzańskich

źródło: vintage.ceper.pl

- Schronisko w Morskim Oku im. S. Staszica
 - Pierwsze schronisko TT
 - Powstało w roku 1874
 - Inicjator: **Leopold Świerz**
- Kolejne obiekty
 - Dolina Roztoki
 - Dol. 5 Stawów
 - ...

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

źródło: pl.wikipedia.org

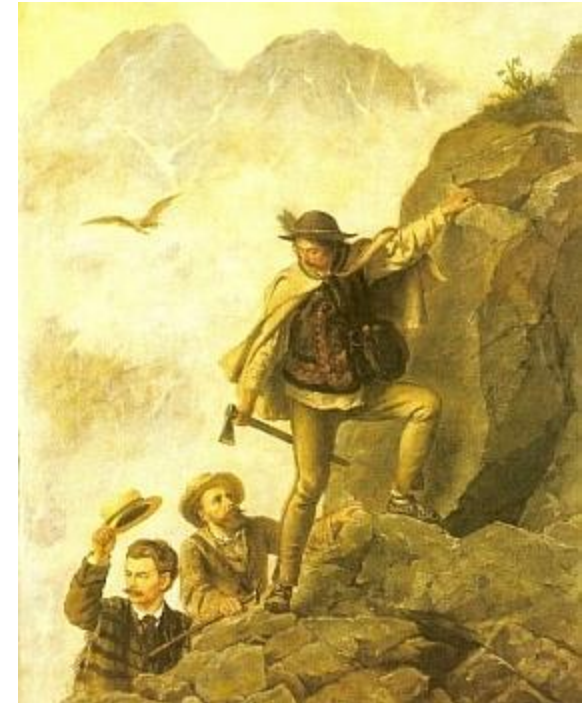
Ujednolicenie przewodnictwa

- W 1874 r rozpoczęto wydawanie pisemnych upoważnień
W 1877 r wprowadzono klasyfikację przewodników na 3 klasy
- Następnie stworzono odznakę przewodnicką z mosiężnej blachy
- Przewodnicy do II wojny światowej byli wyłącznie miejscowymi góralami

źródło: www.cotg.pttk.pl

źródło: www.poznajtatry.pl

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Oddziały zamiejscowe TT

- Pierwszy statut przewidywał zakładanie oddziałów zamiejscowych TT
- W 1876 r. powstał pierwszy oddział TT w Stanisławowie
 - Tworzy on pierwsze schronisko TT poza Tatrami – schronisko na Zaroślaku pod Howelą w Czarnochorze
- Następnie powstawały oddziały w
 - Czarnohorski w Kołomyi (1877 r.)
 - Oddział Pieniński w Szczawnicy (1878 r.)
 - Oddział we Lwowie (1883 r.)

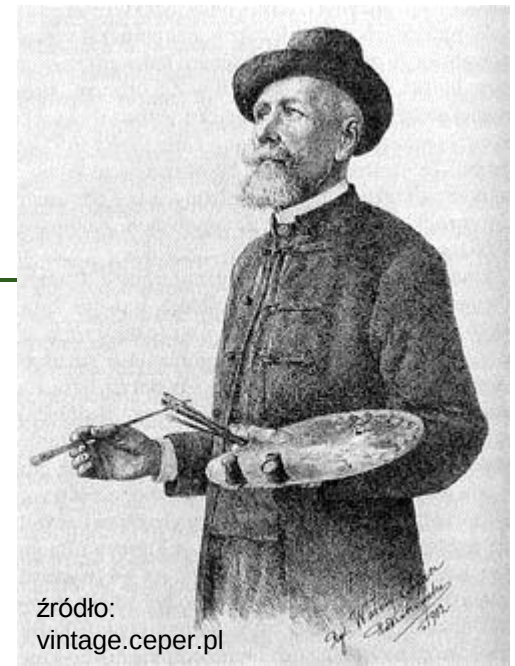
źródło:
pl.wikipedia.org

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Początki znakowania szlaków

- W pierwszych latach TT rozpoczęło budowę ścieżek turystycznych
- Pierwszy polski szlak za pomocą drogowskazów wyznakował w Czarnohorze Leopold Wajgel już w 1880 (Żabie – Krasny Łuh – Howerla)
- W roku 1887 r **Walery Eliaz-Radzikowski** znakuje kolorem cynobrowym **pierwszy znakowany szlak w Tatrach** (z Toporowej Cyrhli przez Psią Trawkę i Polanę Waksmundzką do Roztoki)

źródło:
vintage.ceper.pl

Walery Eliaz-Radzikowski

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Spór o Morskie Oko

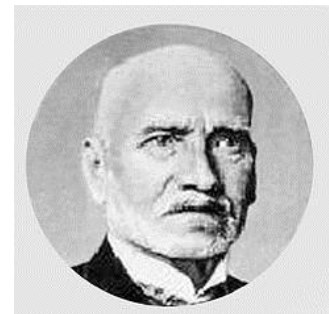
źródło: pl.wikipedia.org

- Spory o granicę w Tatrach trwały między Polską a Węgrami od XVI w.
- ok. r. 1795 przesunięto granicę między Galicją a Węgrami na Grzbiet Żabich
- W 1902 r. sąd rozjemczy w Grazu wydał ostateczny podział ostateczną decyzję o podziale terenów (stronę polską reprezentował dr. Oswald Balzer)

źródło: pl.wikipedia.org

źródło:
pl.wikipedia.org

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Działalność Stanisława Witkiewicza

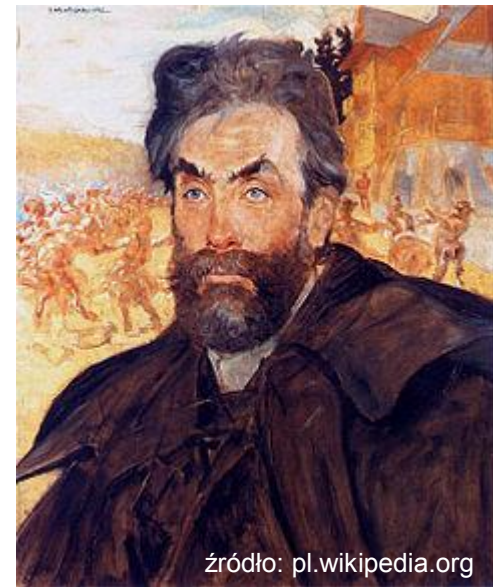
- **Stanisław Witkiewicz**
 - Malarz, poeta, architekt
 - Od 1890 r. osiadł na stałe w Zakopanem
 - Twórca „stylu zakopiańskiego”
 - nowoczesna polska architektura
wywodząca się ze sztuki
ludowej Podhala
 - Ojciec Stanisława
Ignacego Witkiewicza
„Witkacego”

źródło: pl.wikipedia.org

źródło: pl.wikipedia.org

źródło: pl.wikipedia.org

**Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie**

Wydawnictwa TT

- TT od 1886 r. do 1920 r. wydawało rocznik – **Pamiętnik Towarzystwa Tatrzańskiego**
- Kontynuacją PTT są wydawane od 1920 do dziś **Wierchy**

źródło: www.cotg.pttk.pl

źródło: www.cotg.pttk.pl

źródło: www.cotg.pttk.pl

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

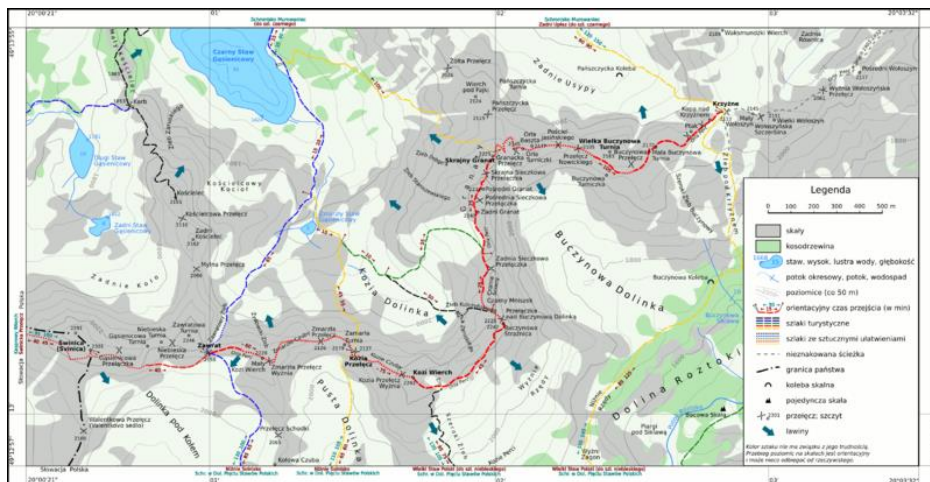

Działalność wysokogórska TT

- 1903 r. powstanie Sekcji Turystycznej TT (pierwszy prezes Janusz Chmielowski)
- 1906 r. wyznakowanie **Orlej Perci** (ks. **Walenty Gadowski**)

źródło:
pza.org.pl

źródło: pl.wikipedia.org

źródło: pl.wikipedia.org

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Działalność wysokogórska TT

- 1907 r. rozpoczęcie wydawania Taternika
- 1935 r. przekształcenie ST PTT w Klub Wysokogórski po połączeniu z Sekcją Taternicką AZS oraz Kołem Wysokogórskim Oddziału Warszawskiego PTT

źródło: pza.org.pl

źródło: pza.org.pl

źródło: taternik.org

źródło: taternik.org

źródło: pza.org.pl

**Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie**

Początki Narciarstwa

- Pierwsze narciarskie wycieczki (T. Smoluchowski 1893 r.)
- Założenie w 1907 roku **Zakopiańskiego Oddziału Narciarzy** (założyciele S. Barabasz, M. Karłowicz, M. Zaruski)
- Przekształcenie ZON w 1911 r. w **Sekcję Narciarstwa TT** w Zakopanem
- Powstanie PZN w roku 1919 (założyciel SN PTT)

źródło: z-ne.pl

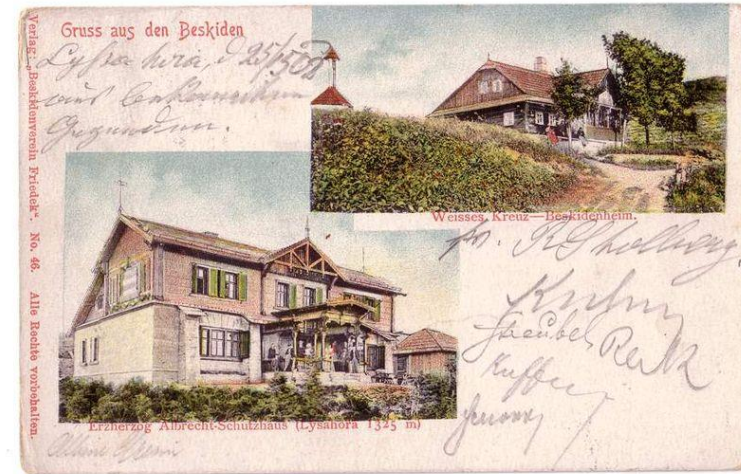
źródło: www.muzeumtatrzańskie.com.pl

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Beskidenverein (BV)

- 1893 r. – założenie we Frydku BV (pierwszej organizacji turystycznej działającej w „polskich” Beskidach)
- Utworzenie przez BV schronisk górskich w Beskidach (pierwsze na Jaworowym w 1895 r.)
- Wyznakowanie pierwszych szlaków w Beskidach (okolice Klimczoka)
- 1897 r. – BV wprowadza system znakowania szlaków (kolory pasek z dwoma białymi na górze i dole)

źródło: pl.wikipedia.org

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Działalność TT w Beskidach

- 1905 r – utworzenie przez BV schroniska na Babiej Górze
- Działalność **Hugo Zapałowicza**
 - 1905 r. – założenie w Makowie Oddziału Babiogórskiego TT
 - 1906 r. – wyznakowanie pierwszego szlaku TT w Beskidach (z Suchej do Zawoi)
 - 1906 r. – otwarcie **schroniska na Markowych Szczawinach** (pierwszego schroniska TT w Beskidach)

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

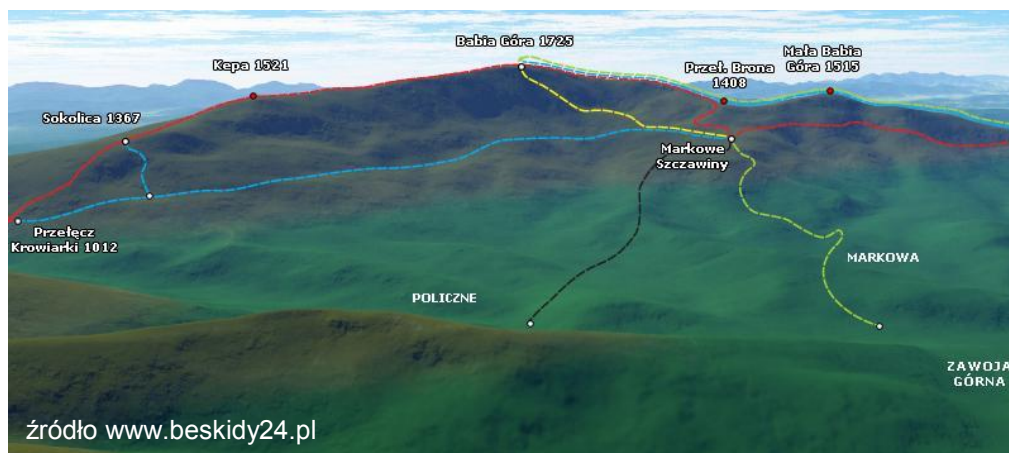

Wojna na pędzle

- 1925 – 1927 r. „Wojna na pędzle” między BV a PTT polegająca na przemalowywaniu szlaków
- Wyznakowanie w 1925 r. w masywie Babiej Góry przez **Władysława Midowicza Perci Akademików**

źródło pl.wikipedia.org

źródło pl.wikipedia.org

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

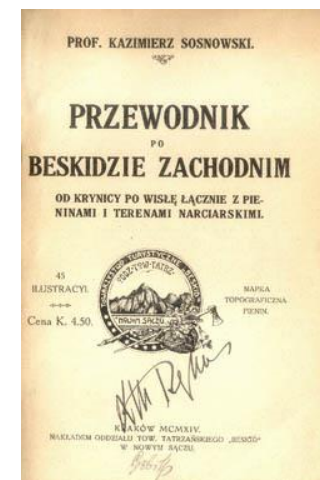

Główny Szlak Beskidzki

- Wydanie w 1924 r. pierwszej szczegółowej instrukcji znakowania szlaków (Felix Rapf)
- 1924 r. – **Kazimierz Sosnowski** przedstawia ideę utworzenia Szlaku Głównego
 - 1924-1929 r. wyznaczenia Szlaku Głównego w Beskidach Zachodnich (Cieszyn – Krynica)
 - 1931-1935 r. wyznakowanie części wschodniej według projektu M. Orłowicza (Cieszyn - Kuty nad Czeremoszem w G. Czywczyńskich)
 - 1935 r. – zmiana nazwy na Szlak Karpacki im. Marszałka Józefa Piłsudskiego

źródło cotg.pttk.pl

źródło cotg.pttk.pl

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Geneza powstania TOPR

- **1909 r. śmierć Mieczysława Karłowicza**
 - zginął w Tatrach przysypany lawiną na wschodnich zboczach Małego Kościelca

źródło: pl.wikipedia.org

źródło: pl.wikipedia.org

źródło: www.muzeumtatrzańskie.com.pl

**Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie**

Założenie TOPR

źródło: www.muzeumtatrzańskie.com.pl

- **1909 r. Założenia TOPR**
 - pierwszy naczelnik **Mariusz Zaruski**
 - TOPR od początku swoje działalności niesie bezinteresownie pomoc w górach
 - Od początku symbolem TOPR jest niebieski równoramienny krzyż na białym polu

źródło: zywiecinfo.pl

źródło: www.muzeumtatrzańskie.com.pl

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Działalność TOPR

- **1910 r. - Śmierć pierwszego ratownika na służbie (Klemens Bachleda)**
- Akcja w Ścianie Małego Jaworowego ratowania 2 turystów AKT Lwów
- Mimo rozkazu Mariusza Zaruskiego Klemens nie zawrócił i zginął w lawinie kamieni

źródło: pl.wikipedia.org

źródło: www.gory.info

**Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie**

TOPR w latach 1914 – 1939 r.

źródło: pl.wikipedia.org

- Po Mariuszu Zaruskim w 1914 r. naczelnikiem TOPR zostaje **Józef Oppenheim** i pełni tę rolę do 1939 r.
- Kalendarium TOPR do II wojny światowej:
 - 1927 r. – wejście TOPR w skład PTT
 - 1937 – powstaje Czarnohorskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe w Stanisławowie i Pienińskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe w Szczawnicy i jeszcze kilka

**Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie**

Górska Odznaka Turystyczna PTT

- 1930 – ustanowienie Państwowej Odznaki Sportowej (POS)
- 1932 – ustanowienie Odznaki Górskiej PZN przez Polski Związek Narciarski
- 23 czerwca **1935** – ustanowienie przez Walny Zjazd PTT w Stanisławowie **Górskiej Odznaki Turystycznej PTT**, nadanie pierwszych uprawnień Przewodnika do GOT (obecnie Przodownik Turystyki Górskiej)

źródło: pl.wikipedia.org

źródło: pl.wikipedia.org

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Towarzystwo Tatrzańskie

Ochrona Przyrody

- 1910 r. – założenie Sekcji Przyrodniczej TT
- 1912 r. – powstanie Sekcji Ochrony Tatr TT
 - Sekcja sprzeciwiała się budowie kolejki zębatej na przełęcz Liliowe
 - Głównym działaczem Sekcji był Jan Gwalbert Pawlikowski
- Spór PZN i PTT o kolejkę na Kasprowy Wierch
 - Utworzenie kolejki – 1936 r.

źródło: www.zakopane.eu

źródło: pl.wikipedia.org

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Odrodzenie działalności PTT po wojnie

- Odbudowa schronisk po zniszczeniach wojennych
- Utworzenie oddziałów PTT na „Ziemiach Odzyskanych”
- Wyznakowanie Głównego Szlaku Sudeckiego (1947 r.)
 - inicjator **Mieczysław Orłowicz** (od 1973 r. szlak nosi jego imię)
- Działalność Komisji Nazewniczej PTT w Sudetach

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Polskie Towarzystwo Krajoznawcze

**Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie**

Geneza powstania PTK

- Wycieczka w 1885 r
Aleksandra Janowskiego
do ruin zamku w Ogrodzieńcu
na Jurze Krakowsko-
Częstochowskie
- *„Miliony Polaków kraju swego
nie zna, a powinno kraj znać,
by tym goręcej go kochać,
kochać i szanować. Tej idei
chciałbym służyć”*

źródło: pl.wikipedia.org

źródło: www.stolecznypttk.pl

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Założenie PTK

- Projekt statutu PTK złożyli władzom carskim w 1905 r. A. Janowski i A. Patek.
- Pod projektem statutu znalazły się podpisy A. Janowskiego, K. Hofmana i K. Kulwiecia.
- 27 października **1906 r.** władze zarejestrowały PTK
- Pierwszym prezesem zostaje **Zygmunt Gloger**

źródło: pl.wikipedia.org

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Cel i odznaka

- *Cel PTK: „Zbieranie wiadomości krajoznawczych i szerzenie ich wśród ogółu oraz gromadzenie zbiorów naukowych dotyczących ziem polskich, organizowanie wycieczek po kraju, tworzenie oddziałów prowincjonalnych, urządzenie wystaw krajoznawczych, roztaczanie opieki nad pamiątkami historycznymi oraz osobliwościami przyrody”*
- *Odznaka PTK – herby 3 stolic zaborów (Warszawa, Kraków, Poznań) spięte obręczą wokół zamku w Ogrodzieńcu*

źródło: khit.pttk.pl

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Początki turystyki pieszej w PTK

- 2 czerwca 1907 r. PTK przeprowadziło pierwszą na ziemiach polskich zorganizowaną nizinną wycieczkę
- Prowadzący: A. Janowski oraz K. Kulwieć
- Miejsce: Puszcza Kampinoska
- Dojazd: parostatki z Warszawy do Kazunia
- Trasa: z Kazunia przez Leoncin i Teofile do Starej Dąbrowy
- Liczba uczestników: 387 osób

fol. M. Gładys-Kwatek

fol. M. Gładys-Kwatek

**Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie**

Centralna Biblioteka PTK

- Utworzenie w roku 1907
Centralnej Biblioteki PTK
- Działa do dziś jako
Centralna Biblioteka PTTK
im. **Kazimierza Kulwiecia**

źródło: pl.wikipedia.org

źródło: www.pttk.pl

**Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie**

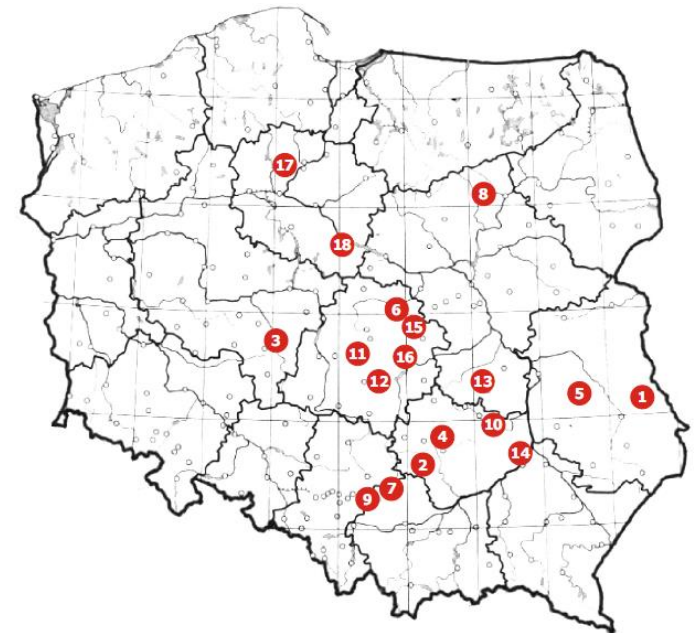

Muzea krajoznawcze PTK

- Idea tworzenia muzeów była żywa od początków działania PTK
- Pierwsze placówki muzealne PTK powstały w Kielcach, Ojcowie i Piotrkowie Trybunalskim (1908), kolejne we Włocławku (1909), Łowiczu i Miechowie (1910)

Muzea PTK w obecnych granicach Polski (1930 r.)

źródło: khit.pttk.pl

**Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie**

„Ziemia”

- Czasopismo krajoznawcze wydawane od 1910 r.
- W „Ziemi” publikowali tacy autorzy jak: J. Bystroń, M. Orłowicz, H. Gąsiorowski, L. Sawicki, Z. Gloger i wielu innych
- Obecnie „Ziemia” wydawana jest przez PTTK jako rocznik

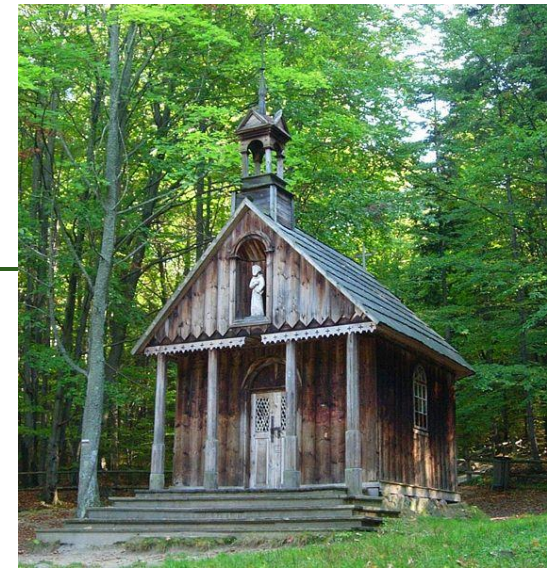
źródło: www.centralnabibliotekapttk.pl

**Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie**

Schroniska PTK

- Pierwsze schronisko PTK założono w Świętej Katarzynie w Górach Świętokrzyskich u stóp Łysicy
- „Odcięci kordonem granicznym od Karpat i Tatr z Łysicy braliśmy miarę gór” – A. Janowski

źródło: pl.wikipedia.org

źródło: pl.wikipedia.org

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Wychowanie Młodzieży w PTK

- Wydawnictwo „Orli Lot”
Leopold Węgrzynowicz
redaktor naczelny

źródło: www.mlodziex.pttk.pl

źródło: khit.pttk.pl

źródło: khit.pttk.pl

źródło: www.centralnabibliotekapttk.pl

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Inne organizacje turystyczne

**Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie**

Inne organizacje Turystyczne

- 1878 – powstaje
Warszawskie Towarzystwo Wioślarskie
- 1886 – powstaje
Warszawskie Towarzystwo Cyklistów

źródło: www.wtw.waw.pl

źródło: <http://miastospoleczne.pl>

źródło: www.wtc.waw.pl

źródło: www.wtw.waw.pl

**Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie**

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze i inne organizacje po 1945 r

**Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie**

Turystyka masowa w PRL

- Działalność Funduszu Wczasów Pracowniczych, Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki, biur podróży Orbis, Gromada, itp.

źródło: www.klub.senior.pl

**Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie**

Powstanie PTTK

- Działania mające na celu połączenie PTT i PTK były wielokrotnie podejmowane przed wojną
- Władza ludowa oraz sytuacja polityczna przyspieszyła proces połączenia PTT i PTK
- 16 grudnia 1950 r. odbyły się ostatnie zjazdy PTT i PTK, które uchwały deklaracje w sprawie zjednoczenia, wybierały delegatów na Zjazd Zjednoczeniowy i likwidowały dotychczasowe towarzystwa
- Nazajutrz, **17 grudnia 1950** odbył się zjazd założycielski **Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego**

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Odznaki i kadra PTTK

- Lata 50-te
 - Utworzenie odznak turystyki kwalifikowanej OTP, KOT...
 - Zmiana nazwy Przewodnik GOT na Przodownik GOT
- 1975 – ustanowienie Odznaki Krajoznawczej
- 1993 – ustanowienie Regionalnej Odznaki Krajoznawczej i Odznaki Krajoznawczej Polski w miejsce Odznaki Krajoznawczej

(12)

źródło: www.ktg.hg.pl

źródło: www.pttk.com.pl

źródło: www.pttk.com.pl

źródło: www.pttk.com.pl

źródło: www.pttk.com.pl

**Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie**

Główny Szlak Beskidzki

- 1954 r. – odnowienie szlaku na terenie Bieszczadów od Komańczy na Halicz (E. Moskała i W. Krygowski)
- 1973 r. – nadanie szlakowi przez KTG ZG PTTK imienia **Kazimierza Sosnowskiego**
- 1975 r. – przedłużenie szlaku do Rozsypańca
- 1984 r. – przedłużenie szlaku do Wołosatego

źródło: www.cotg.pttk.pl

Ośrodki Kultury Turystyki Górskiej PTTK

Markowe Szczawiny

źródło: www.cotg.pttk.pl

- **Edward Moskała** wymyśla koncepcję **Ośrodków Kultury Turystyki Górskiej**
- OKTG to mini-muzea turystyki górskiej ulokowane w górach przy obiektach PTTK
- W roku 1966 r. otworzono pierwszy taki ośrodek przy schronisku na Markowych Szczawinach

Barania Góra

źródło: www.cotg.pttk.pl

Turbacz

źródło: www.cotg.pttk.pl

Ustrzyki Górne

źródło: www.cotg.pttk.pl

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Bacówki PTTK

- Ideę schronisk turystyki kwalifikowanej zwanych potocznie bacówkami wymyślił **Edward Moskała**
- Bacówki miały być nastawione na turystykę kwalifikowaną a nie wycieczki masowe
- Większość bacówek była budowana według tego samego projektu
- W 1975 r. utworzona została pierwsza bacówka – na Rycerzowej w Beskidzie Żywieckim

źródło: pl.wikipedia.org

źródło: pl.wikipedia.org

źródło: pl.wikipedia.org

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Ratownictwo po 1945

źródło: www.gopr.org

- Kalendarium po 1945 r.
 - 1952 r. – utworzenie GOPR
 - 1977 r. – wydzielenie GOPR ze struktur PTTK
 - 1991 r. – wydzielenie TOPR ze struktur GOPR

źródło: www.gopr.pl

źródło: www.gopr.pl

**Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie**

Alpinizm po 1945

- Komisja Taternictwa ZG PTTK powstała w miejsce KW w 1952 r.
- Komisję Taternictwa ZG PTTK rozwiązano w 1954 r., zastępując ją Sekcją Alpinizmu ZG PTTK i GK KF
- Powołanie w 1956 r. KW podległego Ministerstwu Sportu poza strukturami PTTK (pierwszy prezes Wawrzyniec „Wawa” Żuławski”)
- Przekształcenie w roku 1974 KW w związek sportowy tj. **Polski Związek Alpinizmu**

źródło: pza.org.pl

Polski
Związek
Alpinizmu

źródło: pza.org.pl

**Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie**

Centralny Ośrodek Turystyki Górskiej PTTK

- 1968 r. przedstawienie przez **Edwarda Moskałę** idei utworzenia COTG
- 1992 r – zakończenie remontu kamienic przeznaczonych na działanie COTG
- 1993 r. – uroczyste otwarcie COTG (ul Jagiellońska 6/6a w Krakowie)
- Obecnie COTG nosi imię Edwarda Moskały

źródło: www.cotg.pttk.pl

źródło: www.cotg.pttk.pl

źródło: www.cotg.pttk.pl

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Turystyka po 1989 r.

- Otwarcie granic
- Powstanie prywatnych biur podróży

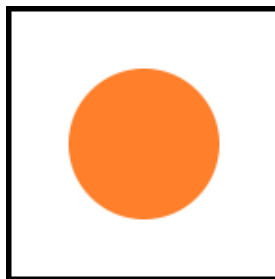
źródło: pl.wikipedia.org

**Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie**

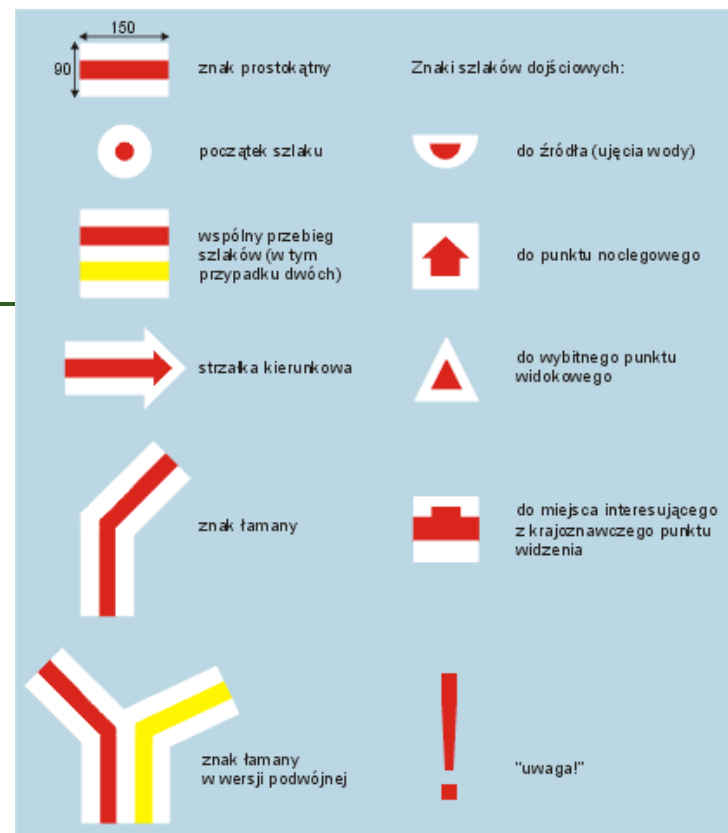

PTTK po 1989 roku

- Znakowanie nowych rodzajów szlaków (rowerowe, jeździeckie)
- Utrata monopolu PTTK na turystykę
 - Szlaki znakują różne instytucje (np. gminy, zarządy parków krajobrazowych itp.) i nie mają obowiązku stosować systemu PTTK

źródło:
pl.wikipedia.org

źródło: pl.wikipedia.org

źródło: pl.wikipedia.org

źródło: pl.wikipedia.org

**Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie**

PTTK po 1989 roku

- Utrata monopolu PTTK na turystykę
 - Uprawnienia przewodnickie stają się uprawnieniami państwowymi a nie wewnętrznymi PTTK – 1997 r. (PTTK zachowuje prawa do blach przewodnickich)
 - Deregulacja zawodu przewodnika i pilota wycieczek
- Nowe możliwości
 - Dofinansowanie unijne

źródło: www.cotg.pttk.pl

źródło: www.cotg.pttk.pl

źródło: www.cotg.pttk.pl

źródło: www.pttk.com.pl

źródło: www.pttk.com.pl

źródło: pl.wikipedia.org

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Turystyka Akademicka

**Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie**

Początki turystyki akademickiej

- **Akademicki Klub Turystyczny we Lwowie**
 - Pierwsza polska studencka organizacja turystyczna
 - Założona w roku **1906 r.**
 - Założyciel i główny działacz AKT – **Mieczysław Orłowicz**

źródło: pl.wikipedia.org

źródło: ka.pttk.pl

źródło: pl.wikipedia.org

źródło: www.pttk.pl

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Działalność w PTT przed II wojną światową

- Wyznakowanie przez **Władysława Midowicza** Perci Akademików na Babiej Górze – rok 1925
- Powstanie w 1925 roku Koła Akademickiego przy Oddziale Krakowskim PTT
- Przekształcenie KA w 1930 r. w pierwszy Akademicki Oddział PTT – pierwszy prezes W. Midowicz

źródło: pl.wikipedia.org

źródło: pl.wikipedia.org

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Powstanie pierwszych kół w PTTK

- Powstanie pierwszego akademickiego koła PTTK 'KUL-turysta' Koło PTTK nr 1 przy KUL data 18 XI 1953 r.
- Powstanie pierwszego koła akademickiego w Warszawie (2 w Polsce) – Koła Uczelnianego PTTK na Politechnice Warszawskiej” późniejszego koła nr 1 „**Jedynka**” przy OM PTTK– rok **1954 r.**

źródło: www.kul.pl

źródło: jedynka.om.pttk.pl

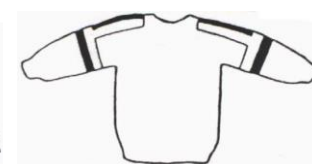
Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Akademickie koła przewodnickie

- Powstanie w Krakowie pierwszego studenckiego koła przewodnickiego – Koła Przewodników Studenckich (obecnie Studenckiego Koła Przewodników Górskich) – 1955 r.
- I Ogólnopolski Kurs dla studenckich przewodników górskich ze wszystkich środowisk akademickich. Równocześnie następuje **podział terenów turystycznych Polski między poszczególne środowiska akademickie**. Środowisku warszawskiemu przypada Pojezierze Mazurskie, w Góry Świętokrzyskie, Beskidzie Niskim i Bieszczadach – 1956 r.
- Powstanie pierwszego warszawskiego studenckiego koła przewodnickiego – Koła Przewodników Studenckich Obozów Wędrownych przy RO ZSP w Warszawie (obecnie Studencki Klub Przewodników Beskidzkich) – 1957 r.

źródło: <http://kkraj.pttk.pl/bk-nks/nks01-03.htm>

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Oddziały PTTK w Warszawie

- Powstanie **Oddziału Międzyuczelnianego PTTK w Warszawie – 1960 r.**
- Lata 70-te powstanie Oddziału Uniwersyteckiego PTTK w Warszawie
- lata 90-te bankructwo OU, przejście kół OU do OM
- Uzyskanie przez OM PTTK w Warszawie statusu Organizacji Pożytku Publicznego – 2004 r.

Lista członków Oddziału Międzyuczelnianego PTTK w Warszawie

Imię i nazwisko i data urodzenia	Wzrost	Wzrost	Wzrost	Wzrost	Wzrost
1. Górecki Jan	1930	student 1-ego roku 1930	Wydział Lekarski	Polityka	Polityka
2. Górecki Jan	1930	student 1-ego roku 1930	Wydział Lekarski	Polityka	Polityka
3. Górecki Jan	1930	student 1-ego roku 1930	Wydział Lekarski	Polityka	Polityka
4. Górecki Jan	1930	student 1-ego roku 1930	Wydział Lekarski	Polityka	Polityka
5. Górecki Jan	1930	student 1-ego roku 1930	Wydział Lekarski	Polityka	Polityka
6. Górecki Jan	1930	student 1-ego roku 1930	Wydział Lekarski	Polityka	Polityka
7. Górecki Jan	1930	student 1-ego roku 1930	Wydział Lekarski	Polityka	Polityka
8. Górecki Jan	1930	student 1-ego roku 1930	Wydział Lekarski	Polityka	Polityka
9. Górecki Jan	1930	student 1-ego roku 1930	Wydział Lekarski	Polityka	Polityka
10. Górecki Jan	1930	student 1-ego roku 1930	Wydział Lekarski	Polityka	Polityka
11. Górecki Jan	1930	student 1-ego roku 1930	Wydział Lekarski	Polityka	Polityka
12. Górecki Jan	1930	student 1-ego roku 1930	Wydział Lekarski	Polityka	Polityka
13. Górecki Jan	1930	student 1-ego roku 1930	Wydział Lekarski	Polityka	Polityka
14. Górecki Jan	1930	student 1-ego roku 1930	Wydział Lekarski	Polityka	Polityka
15. Górecki Jan	1930	student 1-ego roku 1930	Wydział Lekarski	Polityka	Polityka
16. Górecki Jan	1930	student 1-ego roku 1930	Wydział Lekarski	Polityka	Polityka
17. Górecki Jan	1930	student 1-ego roku 1930	Wydział Lekarski	Polityka	Polityka
18. Górecki Jan	1930	student 1-ego roku 1930	Wydział Lekarski	Polityka	Polityka
19. Górecki Jan	1930	student 1-ego roku 1930	Wydział Lekarski	Polityka	Polityka
20. Górecki Jan	1930	student 1-ego roku 1930	Wydział Lekarski	Polityka	Polityka

źródło: kkionz.om.pttk.pl

źródło: om.pttk.pl

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Lata 60-te, 70-te i 80-te

- Intensywna działalność środowiska akademickiego:
 - Rajdy, złazy, obozy wędrowne
 - Szkolenia, kursy
 - Bazy namiotowe i chatki studenckie
 - Wydawnictwa
 - Piosenka turystyczna

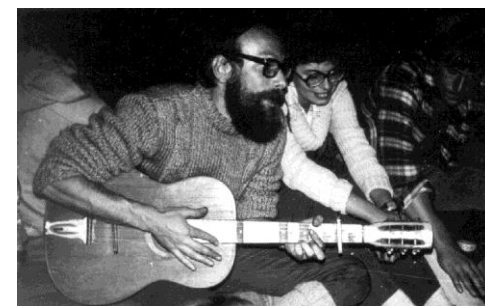
źródło: jedynka.om.pttk.pl
autor: J. Drużycki

źródło: jedynka.om.pttk.pl
autor: P. Nawalany

źródło: jedynka.om.pttk.pl
autor: T. Biesiekirski

źródło: jedynka.om.pttk.pl
autor: P. Nawalany

Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie

Turystyka Akademicka w PTTK w III RP

- Lata 90-te
 - Spadek aktywności w latach 90-tych
 - Upadek wielu kół
 - Wystąpienie sporej liczby kół z PTTK i założenie własnych stowarzyszeń
- XXI wiek
 - Ustabilizowanie działalności
 - Powstanie nowych możliwości np. wolontariat i OPP

źródło: jedynka.om.pttk.pl
autor: B. Ziółkowski

źródło: skptg.om.pttk.pl
autor: M. Gładys-Kwatek

**Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie**

Podsumowanie

**Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie**

Podsumowanie

- Dziś tworzy się historia...
- Przyszłość turystyki zależy od nas...

fot: M. Gładys-Kwatek

**Studencki Klub Przodowników Turystyki Górskiej
Koło nr 23 przy Oddziale Międzyuczelnianym PTTK w Warszawie**